

Jens Lapidus

Stockholm Delete

Vertaald door Jasper Popma
en Clementine Luijten

A.W. Bruna Uitgevers

Värmdö

Tony Catalhöyük hield niet van zijn werk, maar het was oké. Eigenlijk droomde hij ervan politieman te worden. Tot twee keer toe was hij niet toegelaten tot de opleiding. Maar daar klopte niets van. Hij had een perfect gehoor en zicht en haalde de lichamelijke tests met gemak. Een pop van tachtig kilo over de linoleum vloer in de selectieruimte slepen was gewoon geinig geweest. Hij had ook geen ziektes die niet waren toegestaan, zijn cijfers waren hoog genoeg en hij was nooit veroordeeld geweest. Hij had zelfs geen drugs geprobeerd, hoewel veel van zijn vrienden op de middelbare school blowen nog interessanter vonden dan chimeiden scoren.

Het zat hem in de psychologische tests. Ze zeiden dat het risico bestond dat hij niet voldoende bijdroeg aan zijn eigen en andermans ontwikkeling, dat hij zichzelf niet als deel van het geheel zag. Ze beweerden dat hij als een singlespeler aangemerkt moest worden. Toen hij het wervingsbureau belde kreeg hij iemand aan de lijn die de lulkoek papegaai-de: ze herhaalde de woorden uit het besluit steeds maar weer. Tony zeurde, drong aan. Hij zei: 'Als je me geen goede reden geeft, ga ik verdomme op jullie exploderen.' Uiteindelijk zei de registratievrouw: 'Aan wat ik al heb gezegd wil ik nog toevoegen dat je ernstige samenwerkingsproblemen lijkt te hebben.'

Dat was pure en gemalen bullshit. Tony had zijn halve leven aan team-sporten gedaan, voor hij met *submission wrestling* begon. Hij kon absoluut onderdeel van een ploeg zijn, in een groep functioneren. Maar die fokking psychologenteven die de tests en interviews afnamen, wilden om de een of andere reden niet dat hij op de politieschool zou beginnen. Ze wilden niet hebben dat hij een bijdrage leverde.

Hij kon alleen maar speculeren over het waarom.

De lucht begon lichter te worden, maar het bos rondom hem was nog donker. Hij reed flink boven de maximumsnelheid, want over het algemeen moedigden zijn bazen hard rijden aan, in elk geval 's nachts, hoewel ze dat nooit officieel zouden toegeven. 'We kunnen onderweg na-

tuurlijk niet luieren,' zeiden ze. 'We zijn op de alarmcentrale of bij de klanten, waar we nuttig zijn. En mensen waarderen het als we er snel bij zijn, al zijn we vooral conciërges in uniform.'

Tony had de pest aan die term: conciërges in uniform. Hij was geen conciërge, hij was er om misdadigers te bestrijden, net als de politiemann die hij op een dag hoopte te zijn.

De melding was ongeveer een kwartier geleden binnengekomen vanuit een huis in het bos even buiten Ångsvik, op Noord-Värmdö – een stroomstoring waarbij de stroom na een minuut weer aan was gegaan. Er was geen verkeer op de weg en volgens Robin, een van zijn collega's, stonden de flitspalen op dit traject uit. Daarbij reed Tony hier vaak en hielp de gps hem prima.

Bij een huis sloeg hij zonder snelheid te minderen een smallere weg naar rechts in. Hij was hier weliswaar nooit eerder geweest, maar het risico dat hij hier een auto tegenkwam, was verwaarloosbaar. Volgens de kaart lagen er nauwelijks huizen langs dit stuk.

Nu was het nog maar vierhonderd meter tot het huis. Het bos stond als een donkere muur langs de weg. Achter hoge struiken verderop zag hij vagelijk iets in de berm staan. Een auto: zo te zien stond er aan de rechterkant een auto geparkeerd. Zou hij moeten stoppen om te zien of er iets gebeurd was? Nee, de melding moest binnen vijftientig minuten gecontroleerd worden, ongeacht de weersomstandigheden of locatie van het huis, aldus de garantie aan de klanten.

Het grind op het erf knarste toen hij eroverheen reed. Het roodgeschilderde buitenhuis met witte hoeken had wel wat weg van de gebouwen op het voetbalkamp waar hij als kind heen ging. Vijf zomers achter elkaar was hij de eerste twee weken van de zomervakantie met zijn broer naar Vaddö in het noordelijke scheregebied gegaan en hadden ze gevoetbald en in rode houten huisjes geslapen. Ze woonden in Fisksätra en hun ouders voelden er weinig voor om daar weg te gaan. Dat was nog een reden waarom hij er geen bezwaar tegen had om op Värmdö te werken. Als de beveiligde vakantiehuizen na een melding gecheckt moesten worden, in negentig procent van de gevallen vals alarm, kreeg hij vaak hetzelfde lekkere gevoel als tijdens de zomers op voetbalkamp.

Verderop op het erf stond een carport, maar hij zag er geen auto onder staan.

Er klonk geen alarm. Tony veronderstelde dat de eigenaar het had uitgezet, zo ging het meestal. De alarmcentrale had een controletelefoonlijn gepliegd, zonder dat iemand had opgenomen, maar dat was evenmin

ongebruikelijk. Dit type meldingen was meestal te wijten aan stroomstoringen, en als dat midden in de nacht gebeurde, vielen de klanten vaak gewoon weer in slaap.

Op de een of andere manier was het hier echter te stil, te rustig. Alsof alles zijn adem inhield in afwachting van zijn komst. Hij kreeg slechte vibes. Hij pakte zijn telefoon en toetste het nummer van de klant weer in. De telefoon ging over, maar er nam niemand op.

De buitendeur was geel geverfd en had een raampje bovenin. Binnen zag het er donker uit. Tony drukte de bel lang in en hoorde zacht geklingel.

Op de kleine veranda bij de voordeur stond een paar laarzen en op een stoel zag hij wat zitkussens die met beter weer waarschijnlijk op een boot of tuinstoel kwamen te liggen.

Er deed niemand open, dus belde hij nogmaals aan. Deze keer hield hij het knopje nog langer ingedrukt.

Hij wist wat er in zulke situaties moest gebeuren: sb, de standaardprocedure moest gevolgd worden. Visuele inspectie van de buitenkant van het gebouw, controle van de aard van de omstandigheden. Documentatie. Rapportage aan de centrale.

Opvallende auto's, rondslingerende breekijzers in het vochtige gras, gekraakte meterkasten. Opgebroken deuren, modderige voetstappen op het terras, kapotte ramen.

Op dat soort dingen moest hij letten.

Zijn blik viel op een typische bron voor een vals alarm. Op de benedenverdieping stond een raam op een kier. Dat kwam vaak doordat de klant vergeten was het dicht te doen, waardoor het open kon waaien. Maar hier was het alarm dus afgegaan vanwege een stroomstoring, niet omdat er een raam was opengegaan.

Tony liep naar het raam, het gras stond vrij hoog en zijn kisten werden nat, maar dat gaf niks, die konden wel tegen een stootje. De kamer was donker.

Toen hij op zijn tenen ging staan om naar binnen te kijken, ontdekte hij dat uit zowel het binnenste als het buitenste raam een ronde cirkel was gesneden. Dat was een klassieke, maar toch behoorlijk specialistische inbraaktechniek die hij maar twee keer eerder had gezien. Waarschijnlijk was er een zuignap gebruikt waar met een glassnijder omheen was gesneden, waarna de ronde stukken eruit waren gehaald en iemand een hand naar binnen had gestoken om de handgrepen van het raam te openen.

Dit was overduidelijk geen vals alarm. Waarschijnlijk was er een melding naar de alarmcentrale gestuurd doordat iemand geprobeerd had de stroom uit te schakelen om de sensoren in het huis buiten werking te stellen, maar deze klant had een zogeheten sabotagealarm. Dit was precies zoals het moest werken. Tony voelde zijn hartslag stijgen.

Hij liep een paar meter bij het huis vandaan, belde de centrale weer en vertelde wat hij ontdekt had – er was zonder meer sprake van inbraak.

‘Bezig of afgerond?’ vroeg Robin die vannacht dienst had op de centrale.

‘Weet ik niet. Er kan natuurlijk best iemand het huis aan het leeghalen zijn.’

‘Natuurlijk. Is de klant thuis?’

‘Geen idee, ik heb geen reactie gekregen hoewel ik als een superstalker heb staan aanbellen.’

Tony stopte zijn mobiele telefoon in zijn holster en liep om het huis heen, naar de buitendeur.

Ze kregen steeds meer meldingen van inbraak terwijl mensen gewoon thuis waren. Vaak ging de inbreker naar de bovenverdieping omdat de meeste mensen daar geen sensoren hadden hangen. Sluwe, listige parasieten. Dat hadden die arme klanten niet verdiend.

Tony besloot een einde te maken aan die shit, als die tenminste nog bezig was.

Hij keek weer naar de buitendeur. Nu voelde hij aan de deurknop en ontdekte dat de deur niet op slot was.

Hij ging het huis binnen.

De jassen aan de kapstok in het halletje fladderden even toen hij de deur opendeed en het rook naar oud hout en open haard.

Hij wurmde zijn zaklamp tevoorschijn. Die scheen op iets zakkigs op de vloer, het leek een sporttas.

Rechts liep een trap naar de bovenverdieping. Voor zich keek hij de keuken in.

Hij pakte zijn telescopische wapenstok en hield hem in zijn hand. Zwart gehard staal, de langste variant: zesentwintig inch. Tijdens de training oefenden ze vaak zowel verdediging als gevecht met de knuppel. Hij had hem nog nooit hoeven gebruiken tijdens het werk, maar had hem wel een paar keer in de aanslag gehad bij junkies die bezig waren een thuisbioscoop van zo’n arme villa-eigenaar naar buiten te sjuwen of alle drank op te drinken. Hoe dan ook, eens moet de eerste keer zijn, dacht hij.

Hij deed een stap naar voren. Hoorde geknars van gebroken glas. Hij

bukte zich en scheen, er lagen glassplinters op de vloer van de hal.

De keuken zag er opgeruimd uit. Het open raam was weer zichtbaar, nu vanuit de eethoek. Aan de wand hing een grote, ronde klok. Die gaf kwart over vier aan.

Het was een open indeling, rechts lag de woonkamer.

Er stonden niet bepaald veel meubels.

Een leunstoel. Een salontafel.

Er lag iets achter de salontafel.

Hij liep erheen.

Het was een lichaam.

Tony bescheen het.

Het was het gruwelijkste wat hij ooit had gezien.

Hij voelde het braaksel als een stoot door zijn lichaam gaan.

Het hoofd van die persoon. Er was geen gezicht meer: iemand had de kop van deze persoon eraf geschoten.

Zijn kots raakte het kleed.

Hij keek naar de vloer.

Overal bloed.

Tony schreeuwde en hilde aan de telefoon.

‘Rustig nou, ik kan je niet verstaan,’ probeerde Robin.

‘Een moord, godverdomme, een bloedbad. Ik weet het zeker, hij ademt niet. Stuur de politie, ambulance, dit is het ziekste wat ik ooit heb mee-gemaakt.’

‘Is er iemand anders daar?’

Tony keek om zich heen. Dat had hij verdrongen. Degene die het gedaan had, kon er nog zijn.

‘Ik zie niemand, zal ik het huis doorzoeken?’

‘Dat moet je zelf bepalen. Heb je buiten iets vreemds gezien?’

‘Nee, eigenlijk niet.’

‘Heb je onderweg naar het huis iets vreemds gezien?’

Hij rende de voordeur weer uit. Hij was het bijna vergeten, maar door Robins vraag schoot het hem weer te binnen.

‘Wat doe je, Tony? Wat gebeurt er?’

Verderop langs de weg waarlangs hij gekomen was.

‘Fuck, Robin, toen ik hierheen reed heb ik een auto in de berm zien staan.’

Hij begon te hollen.

‘Ik bel de politie, hou je telefoon bij de hand,’ zei Robin en Tony hoorde dat hij via een andere lijn met 112 begon te praten.

Het ging beter nu, in de frisse lucht. Hij probeerde los te laten wat hij zojuist in het huis gezien had, daar mochten de echte agenten mee aan de slag, op dit moment was hij blij dat hij er geen was.

Een conciërge in uniform.

In het zwakke ochtendlicht leek de auto zich haast in de grond naast de struik te boren. Toen hij de struik opzijduwde, zag hij dat de halve voorkant verkreukeld was. De auto moest minstens vijftien meter door de berm geschoven zijn.

Tony zag de omgewoelde aarde in het spoor. De dennen op de achtergrond waren nog steeds donker. Toen hij hier net voorbijreed, had de struik verhuld hoe erg de auto gecrasht was.

Hij liep erheen. Nu had hij de wapenstok weer in zijn hand.

Er leek rook uit de motorkap te komen, of was het alleen stof dat in het schijnsel van de zaklamp danste?

Hij ploeterde door de modder en om zijn evenwicht niet te verliezen, moest hij zich wel vasthouden aan het dunne gras.

Het was een Volvo, een V60.

Hij probeerde te zien of er iemand in zat, maar alles was zwart.

Hij liep tot naast de auto en keek vanaf de zijkant naar binnen.

Nu zag hij iets. Op de bestuurdersstoel zat iemand, voorovergebogen. 'Hallo?'

De persoon bewoog niet.

De voorruit was ingedrukt en de duizend barsten in het glas leken op ijs, maar het was niet versplinterd.

Tony boog zich voorover en opende het portier. De airbag was geactiveerd.

Het leek een jonge man, een jaar of twintig misschien, blond haar.

De leeggelopen airbag leek net een witte plastic zak die iemand over het stuur gelegd had.

Bewusteloos, of dood.

Tony raakte de arm van de man aan met de punt van de wapenstok.

Geen reactie.

Deel I
Mei

1

Shit vreten.

Nikola werd nu al zo lang gedwongen shit te slikken.

Een jaar zat hij hier nu al.

Maar binnenkort was het afgelopen. Morgen: laatste dag. Loof de Heer – hij was bijna bereid om met opa Bojan mee naar de kerk te gaan.

Hij was negentien. Zweden was een ziek land – zelfs als je meerderjarig was kon je hier onder toezicht worden gesteld. Maar het was zijn *majkas* schuld. Linda – *the never ending* zeikmoeder. Ze had bedreigd hem eruit te gooien, het contact te verbreken. En erger: ze had met Teddy bedreigd. Eigenlijk: het enige wat Nikola iets deed – het risico dat Teddy al te te-leurgesteld zou zijn. Hij hield meer van Teddy dan van de meest verse snustabak in de winkel, meer dan van alle jonko's ter wereld, soms zelfs meer dan van de gozers. De gasten met wie hij was opgegroeid, zijn mat-ties.

Teddy: zijn oom.

Teddy: zijn idool. Een icoon. Een voorbeeld. Hij kende maar één iemand die je met Teddy kon vergelijken: Isak.

Toch was dat niet genoeg geweest. Het gelazer en de taakstraffen waren te veel geworden. De boetes te hoog. Het gezeik van jeugdzorg te luid. Linda wilde dat hij onder toezicht werd gesteld. Zij wilde dat haar eigen zoon in een drugsloos, lolloos, totaal chickloos behandelcentrum werd geplaatst.

Dus daar had hij het afgelopen jaar gezeten, het jongerenbehandelcentrum in Spillersboda.

Tot zorg wordt besloten als de jongere zijn gezondheid of ontwikkeling blootstelt aan onmiskenbare risico's om beschadigd te raken door misbruik van verslavende middelen, criminele activiteiten of ander sociaal destructief gedrag.

Fuck het behandelcentrum: hij had die paragraaf inmiddels al veertien miljoen keer gehoord.

De waarde ervan was nog steeds zero.

Om de minuut maalde dezelfde gedachte in zijn hoofd. Als een kapot gespeelde hit van een uitgebluste house-dj. Het refrein in rewind: kutmoeder. Kutmoeder. Kutmoeder.

‘Ik heb alles voor je proberen te doen, Nikola,’ zei ze vaak als hij met verlof thuiskwam. ‘Misschien was het anders gegaan als je vader in de buurt was geweest.’

‘Ik had Teddy toch.’

Z’n moeder schudde haar hoofd: ‘Meen je dat? Je oom heeft in de afgelopen negen jaar acht jaar vastgezeten. Noem je dat in de buurt zijn?’

Nikola zat helemaal achter in de klas. Zoals altijd. Hij slikte shit. Ze probeerden hem er echt onder te krijgen.

Soms kwam er een regel bij in het refrein: Kut-Sandra. Kut-Sandra. Fokking kut-Sandra.

Sandra was zijn zogeheten mentor. Ze had het over sollicitaties. Je moet je goed kunnen presenteren, een persoonlijke brief schrijven, een reet schoon likken. Nikola vond het lastig de essentie van al het geleuter te snappen: hij had juist een beroepsopleiding gekozen omdat hij zich niet bezig wou houden met al het gewauwel. Bovendien had hij geen plannen voor een negen-tot-vijfleven, of zelfs maar zwart werk als klusser. Er bestonden aanzienlijk snellere wegen naar doekoe. Dat wist hij uit eigen ervaring. De klusjes die hij voor Yusuf deed, betaalden zich direct uit.

Een minigespreksgroep: eens per week alleen Nikola en vijf andere gasten. De rest van de tijd werd hij geacht aanwezig te zijn op een stageplaats die ze in Åkersberga hadden geregeld: George Samuels Elektriciteitsservice. Niks mis met die George, maar Nikola trok het gewoon niet.

Volgens de directeur van Spillersboda en zijn ma waren een paar groepsuren naast de stage kennelijk goed voor hem. ‘Dat vergroot je mogelijkheden tot concentratie. Misschien krijg je geen voldoende voor Zweeds, maar het is in elk geval nuttig om behoorlijk te kunnen lezen.’ Ze zaten erger te zwammen dan de alcoholisten op de parkbankjes in Ronna. Natuurlijk kon hij lezen. Zijn opa was goddomme een megaboekenwurm: het leesgenie uit Belgrado. Had Nikola toen hij zes was al literaire lettermagie geleerd, zat bij zijn bed en worstelde mooie ouwe boekies door. *Schateiland, Twintigduizend mijlen onder zee, Het geheimzinnige eiland.*

Nikola wilde onder de radar glijden, als olie op het water drijven. Hij wilde een schaduw zijn, zijn leven leiden zoals het hem uitkwam. Niet opgesloten in een klaslokaal. Niet gecontroleerd door een paar akelige afkortingen.

Maar zoals gezegd: binnenkort was het zover. Zijn twaalf maanden in het trieste aarsgat der saaiheid zouden binnenkort voorbij zijn.

Het leven zou weer zin krijgen.

Het leven zou het Leven worden: er waren al dingen aan het gebeuren. Ze wisten dat hij eraan kwam. Yusuf had gebeld om te vragen of Nikola over een paar dagen ergens aan mee wou doen.

Een bewakingsopdracht. Maar niet zomaar een loopjongensklusje: het ging om een zitting. Een eigen rechtbank. Een rechtszaak tussen strijdende clans in Södertälje.

En Isak zou de rechter zijn. Hij zou beslissen in de zaak – in plaats van het systeem dat besloten had Nicko hier op te sluiten.

Isak, man. Dat was een stap omhoog.

Toch had Nikola nog geen ja gezegd.

Politie regio Stockholm
Verhoor met Mats Emanuelsson, 10 december 2010
Verhoorder: Joakim Sundén
Plaats: huis van bewaring Kronoberg
Tijd: 14.05-14.11 uur

Verhoor
Transcript van dialoog

JS: Het werkt zo dat ik opneem wat je zegt.

ME: Aha.

JS: We bevinden ons in de verhoorruimte, huis van bewaring Kronoberg. Het is 10 december 2010 en ik zit hier samen met verdachte Mats Emanuelsson, 44 jaar oud. Dat klopt, toch?

ME: Ja.

JS: En stem je ermee in dat dit verhoor plaatsvindt zonder advocaat?

ME: Eh, wat houdt dat in?

JS: Dat is niks raars. Je komt hier veel sneller weg als we geen contact hoeven op te nemen met de rechtbank, die op zijn beurt een advocaat moet vinden, die vervolgens tijd nodig heeft om hierheen te komen. Laat ik het zo zeggen, als je een advocaat wilt, kan ik niet beloven dat dit verhoor vandaag of morgen wordt gehouden. En dan blijf je hier vastzitten in afwachting van dat verhoor.

ME: Maar... ik raak in paniek als ik opgesloten ben. Ik ben een keer ontvoerd, wist je dat?

JS: Nee, dat wist ik niet. Wat is er gebeurd?

ME: Ontvoering, ze hebben me vastgehouden in een dichtgespijkerde kist. Een jaar of vijf jaar geleden. Ik kan zoiets niet aan... Ik heb bij een psycholoog gelopen vanwege mijn claustrofobie, ik moet hier zo snel mogelijk weg.

JS: Maar dan lijkt het me beter dat we sowieso zonder advocaat be-

ginnen, en als je even wilt stoppen, doen we dat.

ME: Ja, dan doen we dat. Ik moet weg van deze plek.

JS: Dan wil ik ermee beginnen je de verdenking mee te delen. Je wordt dus verdacht van hulp bij een drugsdelict eergisteren in Gamla Stan door samen en in overleg met Sebastian Petrovic, of Sebba zoals hij volgens ons genoemd wordt, een onbekende hoeveelheid drugs in bezit te hebben. Begrijp je dat?

ME: Een drugsdelict?

JS: Ja, dat is de verdenking.

ME: Weet je dat zeker?

JS: Volkomen zeker. Klopt dat niet?

ME: Bestaan er ook andere verdenkingen?

JS: Daar kan ik op het moment niet op ingaan. Wel wil ik weten wat jouw stellingname tegenover de verdenking is.

ME: Ik heb daar niets mee te maken.

JS: Je ontkent dus betrokkenheid bij het misdrijf?

ME: Ja, natuurlijk.

JS: Dan wil ik je een aantal vragen stellen.

ME: Oké.

JS: Wat deed je eigenlijk in Gamla Stan?

ME: Niks bijzonders, ik was daar gewoon.

JS: Ken je Sebastian Petrovic?

ME: Daar heb ik geen commentaar op.

JS: Weet je wie hij is?

ME: Geen commentaar. Maar is hij opgepakt?

JS: Je wilt niet vertellen of je hem kent, maar je vraagt je af of hij is opgepakt?

ME: Ja.

JS: Dan kan ik je vertellen, aangezien zijn inhechtenisneming na een arrestatie toch openbaar zou worden, dat hij niet opgepakt is, hij is op vrije voeten. Maar ik heb nog meer vragen voor je.

ME: Ja?

JS: Is de Range Rover met kenteken MGF 445 van jou?

ME: Daar heb ik geen commentaar op.

JS: Weet je wie Sebba in Gamla Stan heeft ontmoet?

ME: Geen commentaar.

JS: Weet je waarom hij daar was?

ME: Geen commentaar.

JS: Je hebt nergens commentaar op?

ME: Nee, eigenlijk niet. Zoals ik al zei, ik heb er niks mee te maken. Ik

weet niet waarom ik hier zit. Ik moet er gewoon uit, mijn hoofd staat op springen...

JS: Je was eergisteren betrokken bij het incident.

ME: Ik weet niks. Het is mijn wereld niet, drugsdelicten...

JS: Nee, dat begrijp ik. Ik ben eerlijk gezegd ook verbaasd. Misschien dat we het op een andere manier kunnen doen. Wacht even, ik zet de recorder uit, dan houden we even pauze.

Verhoor beëindigd om 14.11 uur.

Memo 1

Transcript van dialoog

JS: De recorder staat uit, dus dit is geen formeel verhoor meer. Ik noem dit een gesprek. Dit is alleen tussen jou en mij.

M: Wat betekent dat?

JS: Dat betekent dat we vrijer kunnen zijn in wat we tegen elkaar zeggen. Ik rapporteer dit aan niemand zonder jouw instemming. En ik zal eerlijk tegen je zijn, Mats, ik heb het een en ander over je uitgezocht. Je hebt twee kinderen, je hebt een heel gewone baan en je bent een paar jaar geleden inderdaad ontvoerd, dat moet verschrikkelijk geweest zijn. Jij hoort niet op een plek als deze te zitten.

M: Kun je me dan niet gewoon laten gaan? Ik zit hier al bijna twee dagen. Ik ben al getraumatiseerd. Ik heb te veel shit meegemaakt. Alsjeblieft, ik smeeek het je. Het gaat hier erg slecht met me.

JS: Maar je moet begrijpen dat er sprake is van een drugsdelict. We hebben geheime opsporingsmiddelen gebruikt tegen sommige mensen in dit onderzoek, niet tegen jou, maar tegen anderen.

M: Wat houdt dat in?

JS: Geheime af luistering van ruimtes, geheime telefoontaps, schaduw en. We hebben stevig bewijs. Je wordt hiervoor veroordeeld, dat garandeer ik je. Je komt minstens tien jaar in de gevangenis. En ik denk niet dat de gevangenis de juiste plaats voor je is.

M: Weet je... (geluid van huilen)... ik kan hier niet zitten... het speelt al jaren.

JS: Eerst kom je een paar jaar in Kumla te zitten, de zwaarst bewaakte gevangenis van Zweden, en je begrijpt zelf wat daar met mensen zoals jij gebeurt, het is daar niet leuk voor softies...

M: Maar... maar... (onverstaanbaar)

JS: Ik begrijp het. Dit is ongetwijfeld niet makkelijk voor je. Wacht even, dan haal ik tissues.

M: (onverstaanbaar)

JS: Alsjeblieft.

M: Bedankt... (geluid van snuiten)

JS: Ik begrijp dat het klote voelt, maar ik ben een man van klare taal. Zo staan de zaken ervoor, ik heb een aanbod voor je. Het is een beetje out of the box, maar ik denk zoals ik al zei niet dat jij hier thuis hoort.

M: Alsjeblieft, vertel het me. Ik doe alles.

JS: Het is vrij eenvoudig. We hebben begrepen dat je behoorlijk uitgebreid contact hebt met bepaalde mensen voor wie wij belangstelling hebben, dat hebben we zowel gezien als gehoord, om het zo maar te zeggen. Dus ik wil alles over hen weten, ik wil alles weten wat jullie hebben gedaan. En als je me daarbij kunt helpen, beloof ik dat ik het op deze manier blijf doen. Zonder verhoren, zonder opnames, officieren van justitie en advocaten. Je naam zal nergens voorkomen. En dan kan ik jou als wederdienst ook helpen.

M: Word ik vrijgelaten?

JS: Als je hiermee instemt laat ik je vrij en zal ik de zaak tegen je laten rusten. We sluiten een deal, jij en ik, begrijp je wat ik bedoel?

M: Ik weet niet...

JS: Denk erover na. Weeg de alternatieven af. Acht, tien jaar in Kumla versus een paar uur met mij praten.

M: Dat kan raar lopen... het is gevaarlijk. Geloof me, ik heb veel mee-gemaakt.

JS: Ja, dat vermoedde ik al. Maar je hoort niet bij de criminelen, je bent normaal. En als je instemt met mijn voorstel moet het je eigen beslissing zijn. Ik kan je nooit dwingen tot samenwerking, maar ik kan je wel de garanties geven die je nodig hebt.

M: En mijn kinderen?

JS: Wat je zegt zal ik alleen gebruiken als basis voor verder onderzoek, je zult nooit hoeven getuigen, je naam wordt op geen enkele manier genoemd. Je zult opgevoerd worden onder een alias, Marina, dat alleen ik ken. Honderd procent geheimhouding. Je zult je geen zorgen hoeven maken over jezelf of je kinderen. Maar we kunnen een pauze nemen, ik ga even naar buiten, dan kun jij nadenken.

M: Ja, misschien.

JS: Goed, vergeet alleen niet: tien jaar, minstens. Kumla. Of een paar uur simpel praten met mij.

2

Ze hadden rustig met z'n allen zitten kletsen op de met fluweel beklede fauteuils en banken. Emelie kende een aantal juristen al langer, met enkelen van hen had ze gestudeerd, anderen had ze leren kennen bij de cursussen van de Orde van Advocaten, eentje was zelfs een collega op kantoor.

Maar onder de gezelligheid ging een zekere spanning schuil. Natuurlijk: ze werden een voor een binnengeroepen bij de examinatoren en gecommitteerden. Ze hadden hun mobiele telefoons in plastic zakjes op een tafel aan het begin van de gang moeten stoppen. Het enige wat toegestaan was waren papier, pen, de map met ethische regels voor advocaten en de beslissingen van de Raad van Toezicht.

Want nu was het zover: zo dadelijk zou ze opgeroepen worden voor haar examen. Het mondelinge examen dat zou uitwijzen of ze advocaat werd of niet. Haar gehele opleiding was tot nu toe in zekere zin een reis naar dit doel geweest. Twaalf jaar basisschool en middelbaar onderwijs met de daaropvolgende studiejaren in Parijs – waar ze weliswaar vooral druk was geweest met uitgaan rondom de Place de la Bastille, maar ook vloeiend Frans had leren spreken. Daarna drieënhalf jaar rechten. En ten slotte: ruim drie jaar werk als advocaat-stagiair op advocatenkantoor Leijon. In die tijd had ze cursussen over ethiek en de beroepsregels van de Orde van Advocaten gevolgd. Ondertussen had ze alle noodzakelijke referenties verzameld. Het was niet bepaald zoals wanneer je een gewone baan zocht en contactgegevens van je twee favoriete leidinggevenden opgaf. Nee, de Zweedse Orde van Advocaten wilde de naam en het adres van alle advocaten van de wederpartijen en rechters met wie je in je gehele carrière te maken had gehad, plus een toelichting op de context waarin dat had plaatsgevonden. Voor Emelie was dat op zich niet al te omvangrijk, in principe had ze alleen aan zaken gewerkt voor de partners van Leijon. Toch waren het alles bij elkaar meer dan twintig personen. De Orde zou met iedereen contact opnemen en iedereen zou zijn of haar opvatting geven over de vraag of zij het waard was om toe te treden tot hun heilige kring.

En dan vandaag: de eindtest. Als ze dit haalde, was de rest nog slechts een kwestie van formaliteiten. Dan zou ze zich al gauw advocaat mogen noemen.

‘Emelie Jansson,’ riep een stem vanuit de gang.
Zij was aan de beurt.

De examinerator overhandigde haar een simpel A4'tje met tekst. Nu had ze twintig minuten de tijd om na te denken over de casussen en zich voor te bereiden op haar presentatie en de ondervraging door de examinerator. Ze ging een apart kamertje met groen behang in, slechts gemeubileerd met een eikenhouten bureau en een bureaustoel. Aan de wand hing een kopergravure waarop een oude rechtbank stond afgebeeld. Ze nam de eerste opgave vluchtig door.

Geef een beschouwing rondom kwesties van ethische en beroepstechnische aard die zich voordoen in de hieronder beschreven situaties.

De Engelse zakenman Mr Sheffield heeft contact opgenomen met advocatenkantoor Hopsa voor hulp bij de aankoop van een gebouwencomplex in Göteborg. Mr Sheffield vertelt advocaat Mia Martinsson dat hij circa tien jaar geleden hulp heeft gehad van het kantoor. Indertijd werd hij bij een gecompliceerde kwestie bijgestaan door partner Sune Storm. Mr Sheffield zegt dat ‘hij zichzelf als een cliënt van het kantoor beschouwt en verwacht dienovereenkomstig behandeld te worden’.

Na een paar weken correspondentie met Mr Sheffield begint Mia zich af te vragen wie Mr Sheffield eigenlijk is. Hij wil geen enkele vorm van bancaire financiering en wil het gehele aankoopbedrag, 220 miljoen kronen, overboeken op de derdenrekening van het advocatenkantoor. De overboeking vindt echter niet plaats vanaf de rekening van Mr Sheffield in Groot-Brittannië, maar via een bedrijf dat op de Britse Maagdeneilanden is gevestigd.

Emelie onderstreepte een aantal woorden in de casus en pakte de map met ethische regels erbij, maar legde die snel weer weg. Voordat ze de clausules erbij zocht, moest ze eerst zelf nadenken. De geschilpunten identificeren. De ethische valkuilen.

Hadden het kantoor en de advocaat de cliënt niet moeten natrekken? Een kopie moeten maken van zijn identiteitsbewijs, de zwarte lijst van cliënten van het kantoor erop moeten naslaan? Moest je Mr Sheffield echt als cliënt van het kantoor beschouwen omdat hij dat tien jaar geleden was? Wanneer ontstond er eigenlijk een cliëntrelatie? En hoe zat het

met de regels van de Fiscale Opsporingsdienst voor de controle op en verhindering van witwassen?

Ze begon aantekeningen te maken in haar notitieblok.

Er werd op de deur geklopt: de tijd was om. De twintig minuten waren sneller gegaan dan ze had gedacht. Ze had de vragen doorgewerkt, vier vergelijkbare situaties als die van advocaat Martinsson en Mr Sheffield. Ze besloegen allemaal verschillende probleemgebieden. Loyaliteit aan gelieerde bureaus, omgang met getuigen, bestuurskwesties. Wraking.

De examinerator was een advocaat van rond de zestig met een haast onwerkelijk strak getrimde snor en de gecommiteerde, die waarschijnlijk tien jaar jonger was, probeerde eruit te zien alsof ze twintig was. Ze waren formeel gekleed: hij in een donkerblauw pak met das, zij in een wijnrood mantelpakje.

‘Zo, laten we beginnen met advocaat Mia Martinsson. Hoe dient zij te handelen?’ vroeg de examinerator.

Dat was drie weken geleden.

Vandaag zat Emelie op kantoor. Eigenlijk moest ze werken, maar ze zat met haar aandacht ergens anders. Ze konden elk moment bellen.

De telefoon ging.

‘Hallo, met mama.’

‘Hallo.’

‘Hoe is het met je?’

‘Ik dacht dat er iemand anders zou bellen. Vandaag krijg ik het te horen.’

‘Wat? Iets op je werk?’

‘Dat kun je wel zeggen. Of ik het examen heb gehaald en mijn aanvraag erdoor is. Of ik advocaat word.’

‘Tjonge, wat leuk. Gefeliciteerd. Krijg je dan loonsverhoging?’

‘Ik heb de uitslag toch nog niet. En meer loon krijg ik vast niet, het betekent niet zoveel op dit kantoor. Formeel gezien is de toelating vooral van belang voor mensen die met strafzaken werken, dan kunnen ze optreden als pleiter en zo. Voor mij heeft het eigenlijk vooral symbolische waarde. Ik word zeg maar volleerd.’

‘Goh, maar dat is toch best spannend.’

Emelie hoorde aan haar stem dat er iets niet in orde was.

‘En hoe is het met jullie?’

‘Gaat wel.’ Haar moeder sprak langzamer. ‘Ik heb je vader al bijna drie dagen nauwelijks gezien.’

‘Zoals vroeger?’

‘Ja, zoals vroeger. Hij komt midden in de nacht binnenvallen en een paar dagen geleden is hij helemaal niet thuisgekomen. Kun jij dit weekend bij ons langskomen?’

‘Bij jullie?’

‘Ja, bij ons.’

‘Maar is papa er dan ook?’

Het werd stil aan de andere kant van de lijn.

Zo had Emelies wereld er haar hele jeugd uitgezien. Papa’s periodes met drank, ze had het pas helemaal begrepen toen ze het huis uit was, aan de universiteit van Stockholm studeerde en echt was gaan nadenken. Maar ze wist hoe hij kon zijn. Hoe ze zélf kon zijn.

Dat mocht nooit uitkomen op het kantoor.

Emelie rondde het gesprek met haar moeder af. Ze bestudeerde zichzelf in de ronde spiegel aan de korte kant van de boekenkast. Haar donkerblonde haar was in een scheiding gekamd en vastgezet achter haar oren. Misschien had ze vandaag te weinig make-up gebruikt, eigenlijk helemaal geen nu ze erover nadacht, maar haar groene ogen zagen er toch groot uit. Ze moest echt naar Jönköping. Haar vader opzoeken. Proberen het hem te laten begrijpen, eens en voor altijd.

Een uur later. De deur ging open en Josephine dartelde naar binnen. Ze deelden een kamer op het kantoor hoewel Josephine *senior associate* was en al tijden geleden een eigen kamer had moeten krijgen. Misschien moest dat als een negatief teken voor haar worden opgevat.

Emelie vond het echter fijn om een kamer te delen, hoewel Josephine extreem egocentrisch kon zijn en het ongeveer zeven keer zo vaak over haar nagelstyliste aan de Sibyllegatan en de uitverkoop bij Net-a-Porter had als over belangrijke dingen. Om de een of andere reden kwam ze de deur altijd binnenvallen – zoals Kramer in *Seinfeld* – en dat alleen al zorgde voor minstens één lach per dag.

‘Pippa,’ schreeuwde Josephine toen ze de deur had dichtgedaan. ‘Ik zie aan je dat er iets goeds is gebeurd. Je hebt lachkuiltjes hoewel je niet lacht. Hebben ze net gebeld?’

Emelie knikte. Vijf minuten geleden had het secretariaat van de Orde eindelijk gebeld en laten weten dat ze was aangenomen als lid van de Zweedse Orde van Advocaten.

Nu had ze de titel: de reis was voorbij.

‘Van harte, Pippa. Je bent advocaat. Dat moeten we vieren met een glas Bollinger bij het eten.’

Josephine noemde haar altijd Pippa, aangezien ze van mening was dat Emelie extreem op Pippa Middleton leek.

‘Je weet wat mijn lievelingsschrijver altijd zegt: “Geluk is iets wat verenigvuldigt als het wordt gedeeld.”

‘Wat een lulkoek, wie heeft dat gezegd?’

‘Dat is geen lulkoek, dat komt van de wijste man van de wereld. Paulo Coelho.’ Josephine knipoogde. Daarna begon ze te vertellen welke boeken van die kerel ze allemaal had gelezen en hoe die haar leven hadden veranderd. Ze had zichzelf gevonden, ze kon ook in tijden van tegenslag blij zijn, ze was zich veel sterker bewust van haar spirituele ik en kon haar materialistische levensstijl loslaten.

Emelie wees op de drie handtassen die aan het haakje achter Josephine hingen: Céline, Chanel, Givenchy. ‘En die dan?’

Josephine streek met haar hand over het leer van de tas van Céline, het oogde als een liefdevolle streling. ‘Dat telt niet als materialistisch,’ zei ze. ‘Een vrouw moet natuurlijk wel iets hebben om haar spullen in te vervoeren.’

Halfacht: onderweg naar Riche stak Emelie een sigaret op. Binnen zaten Josephine en wat andere meiden van het kantoor bij hun *moules frites* te wachten om op haar te kunnen toosten.

Ze bleef staan. Aarzelde. Misschien had ze hier geen tijd voor. Ze werkte als een bezetene. De opsplitsing van Husgrens BV – de winstgevende onderdelen zouden verkocht worden aan een Chinees industrieconglomeraat en de verlieslijdende delen zouden worden overgenomen door een van de opportunity-fondsen van EQT – had drie weken achtereen voor veertien uur durende onderhandelingen met de Chinezen gezorgd. De verkoop van Airborne Logistics aan een reusachtige Amerikaanse industrieel betekende sessies van achttien uur in de *due diligence room*, zonder pauzes, zelfs niet op zondag. Emelie had de leiding over de andere advocaat-stagiairs – de lucht in de kamer was zo zwaar dat ze elke avond paracetamol uitdeelde aan het team.

Haar telefoon ging. Afgeschermd nummer.

Ze nam op met haar voornaam.

‘Hallo, met rechercheur Johan Kullman. Spreek ik met advocaat Emelie Jansson?’

‘Advocaat’ Emelie Jansson, dat klonk goed. Tegelijkertijd vroeg ze zich af waarom een rechercheur haar belde.

‘Daar spreek je mee, waar gaat het om?’

‘Ik bel vanaf afdeling 6 van het huis van bewaring Kronoberg, we hebben hier een verdachte die om jou als advocaat heeft gevraagd.’

‘Wat zeg je? Vraagt een opgepakte verdachte om mij als verdediger?’

‘Antwoord: Jezus Adam. Ja dus.’

‘Op dit tijdstip?’

‘Het is zijn recht om om een advocaat te vragen. En wij hebben begrepen dat hij om jou heeft gevraagd. Dan is het onze plicht om te informeren of je die opdracht aanneemt.’

‘Maar ik doe geen strafzaken.’

‘Daar weet ik niets van. Het enige wat ik weet is dat de verdachte om jou heeft gevraagd.’

‘Hoe luidt de verdenking?’

‘Moord. Hij wordt verdacht van moord op een man op Värmdö gister nacht.’

‘En waarom wil hij mij?’

‘Ik ben bang dat het lastig wordt om daar antwoord op te krijgen. Hij is namelijk min of meer buiten bewustzijn, hij heeft een auto-ongeluk gehad.’

Emelie nam een laatste haal van haar sigaret.

Ze was inmiddels bij de ingang van het restaurant.

Ze leken het gezellig te hebben binnen.